

ABBELE

Financieel model Groeisprong 2040

Update, mei 2024

CONCEPT

Inhoud

1. Samenvatting en resultaten
2. Aanpassingen t.o.v. vorige model
3. Doorkijk: aanpassingen in de komende jaren
4. Bronnen en basisaannames
5. Werken met het Excelmodel

ABEL

1. Samenvatting en resultaten

Samenvatting

In 2024 heeft de Provincie Utrecht aan Rebel gevraagd een financieel model te bouwen waarmee de begroting van de Provincie Utrecht tot aan 2040 inzichtelijk wordt gemaakt. Dit model is een herijking van het eerdere Groeisprong-model dat in 2022 door Rebel in samenwerking met Twynstra Gudde werd opgesteld.

Eenzijds is het model uitgebreid om de volledige begroting te omvatten. Anderzijds is het eerdere model juist versimpeld door met minder verschillende scenario's te rekenen. Verschillende herijkingen van kosten en kostenposten zijn gedaan om aan te sluiten op de meest recente beschikbare informatie. Een uitgebreidere toelichting van deze aanpassingen is opgenomen in voorliggende achtergrondrapportage.

Het geactualiseerde financieel model voor de begroting geeft inzicht in de ontwikkeling van kosten en inkomsten van de provincie Utrecht. De kosten worden per thema (Wonen, Bereikbaarheid, Economie & Gezondheid, Energie & Klimaat, Natuur

& Recreatie en Overig) en per bron (basisbegroting, coalitieakkoord, Groeisprong-opgave) inzichtelijk gemaakt. Tussen de verschillende bronnen zit overlap: kosten die behoren tot de Groeisprong-opgave zitten bijvoorbeeld deels als in de basisbegroting en de begroting volgend uit het coalitieakkoord. Hier is rekening mee gehouden in het financieel model.

Het financieel model is opgeleverd in Excel en vormt het eindproduct van de opdracht. Deze rapportage is de achtergronddocumentatie behorend bij het Excelmodel. Hierin is informatie over de resultaten onder basisaannames, de opbouw van het model, de bronvermelding en een korte gebruikershandleiding opgenomen. Het wordt aangeraden deze rapportage door te nemen voordat met het Excelmodel wordt gewerkt.

Tot slot willen we benadrukken dat de gepresenteerde resultaten gebaseerd zijn op een groot aantal aannames, waarbij verschillende

aannames een hoge mate van onzekerheid met zich meebrengen. De resultaten moeten dan ook niet als onomstotelijke waarheden worden geïnterpreteerd, maar als 'best educated guess' van de ontwikkeling van de begroting de komende jaren, nadrukkelijk met de kennis van nu. De gebruiker kan zelf in het Excelmodel eenvoudig de verschillende aannames aanpassen om te toetsen wat deze aanpassingen met het totaalbeeld doen. Op deze manier kunnen medewerkers van de Provincie Utrecht zelf eenvoudig andere scenario's doorrekenen.

Resultaten

Kosten per bron

Op pagina 7 is een overzicht van de bedragen per “bron” weergegeven (figuur 1). We onderscheiden de volgende bronnen:

1. De basisbegroting c.q. “baseline”: de kosten die ook zonder Groeisprong en coalitieakkoord begroot zijn – wat de provincie “sowieso al doet”.
2. Het coalitieakkoord: de kosten die voortkomen uit afspraken uit het *Coalitieakkoord 2023-2027: Aan de slag voor Utrecht*.
3. De Groeisprong-opgave: de kosten die voortkomen uit de Groeisprong-opgave, zie ook het originele rapport *Groeisprong Utrecht 2040: Duurzame invulling en bekostiging van vijf opgaven uit de Omgevingsvisie*.

Er bestaat overlap tussen bovenstaande bronnen. Zo wordt een deel van de Groeisprong al bekostigd via de basisbegroting en/of het coalitieakkoord. Met (een inschatting van) deze overlap is rekening

gehouden in de berekeningen. De grafiek op de volgende pagina geeft daarom een andere indeling van bronnen weer (nadere toelichting in hoofdstuk 2).

Uit figuur 1 kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De totale kosten in de begroting lopen op tot ruim 1 miljard euro in 2040. Let wel: het gaat hier om lopende prijzen en inclusief de (nog ongedekte) Groeisprong-opgave.
- De ongedekte Groeisprong is vanaf 2028 veel groter dan in eerdere jaren. Dit is te verklaren door de (met name incidentele) coalitieakkoord-middelen die vaak tot en met 2027 toebedeeld zijn. De coalitieakkoordmiddelen vanaf 2028 zie je dan ook afnemen.
- De op dit moment nog ongedekte Groeisprong-opgave loopt op tot zo’n 200 miljoen in 2040.

Totale kosten versus totale opbrengsten, inclusief Groeisprong

In figuur 2 is een overzicht van de totale kosten en totale opbrengsten weergegeven. De lijn geeft het verschil tussen de opbrengsten en kosten weer, waarbij het in dit geval altijd gaat om een tekort (de kosten zijn hoger dan de opbrengsten). Let wel: in figuur 2 zijn de totale kosten voor de Groeisprong-opgave meegeteld in de totale kosten, dus óók dat deel van de kosten dat tot op heden ongedekt is. Dit is gedaan om een totaalbeeld te creëren van de middelen die benodigd zijn wil de Provincie Utrecht de Groeisprong realiseren terwijl zij bestaande activiteiten en kosten doorzet.

In figuur 2 kan het volgende worden waargenomen:

- Het tekort loopt op tot 225 miljoen euro in 2040. Dit zijn middelen die de Provincie Utrecht tekortkomt om aan haar huidige activiteiten én de Groeisprong te voldoen.
- Er is een tekort in alle jaren, maar deze is het kleinst in 2024.

Resultaten

Totale kosten versus totale opbrengsten, exclusief Groeisprong

In figuur 3 zijn opnieuw de totale kosten versus totale opbrengsten weergegeven, maar dit keer exclusief de ongedekte Groeisprong-opgave. Met deze derde figuur is inzichtelijk gemaakt hoe de begroting van de Provincie Utrecht zich ontwikkeld puur op basis van huidige activiteiten en aanvullende afspraken volgend uit het coalitieakkoord.

In figuur 3 zien we het volgende:

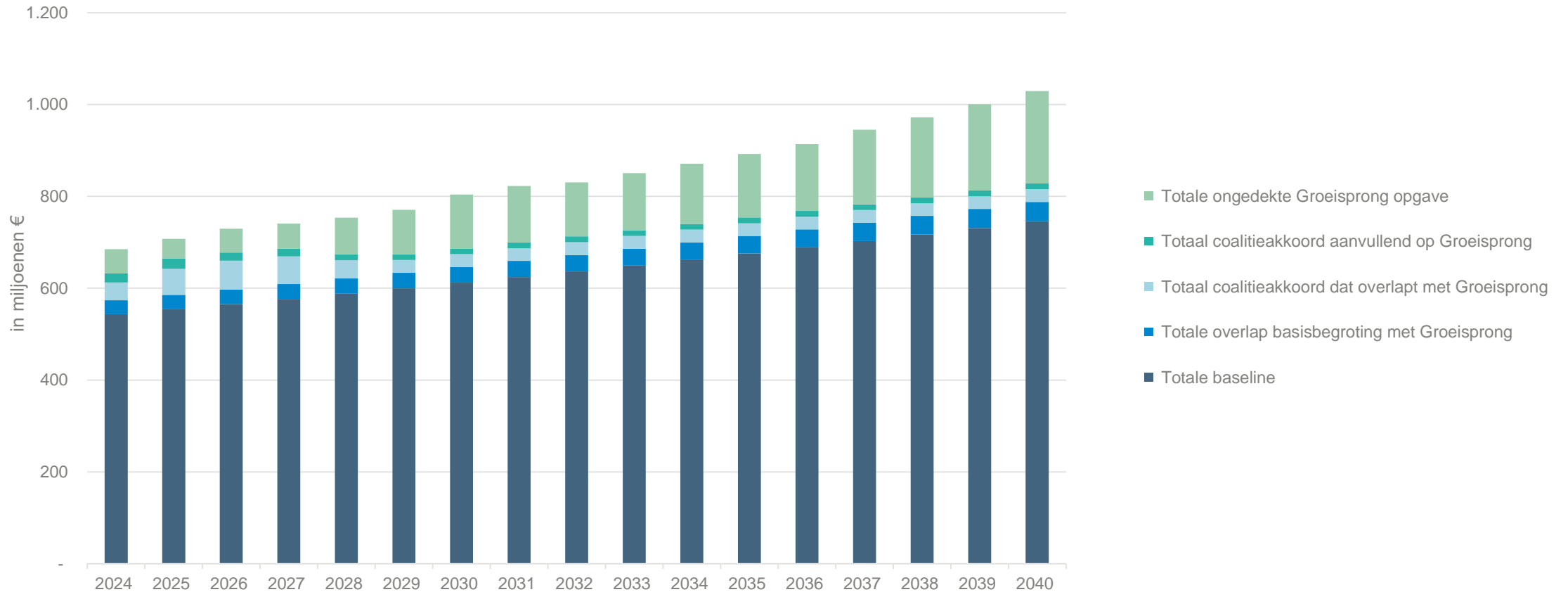
- Ook zonder de tot nu toe ongedekte Groeisprong-opgave mee te rekenen, heeft de Provincie Utrecht een begrotingstekort gedurende de hele modelperiode 2024-2040.
- Het tekort is met name in de jaren 2025-2027 aanzienlijk door de extra kosten volgend uit het

coalitieakkoord, waarbij in deze jaren naast de structurele kosten ook de incidentele kosten een rol spelen.

- De totale opbrengsten bewegen naarmate de tijd vordert steeds dichterbij de totale kosten toe. Anders verwoord: de totale opbrengsten groeien sneller dan de totale kosten. Dit hangt samen met de basisaannames onder het model. Daarin groeien de kosten in algemene zin met de inflatie mee (in het basisscenario is dat 2%). Een deel van de opbrengsten, namelijk de motorrijtuigenbelasting, groeit echter sneller. In het basisscenario stijgt het opcententarium met de inflatie mee, maar stijgt daarnaast ook de opbrengst per opcent met zo'n 0,6% per jaar (zie bronnen en basisaannames, pagina 19). In reële termen neemt daardoor de opbrengsten uit motorrijtuigenbelasting toe.

Voor alle duidelijkheid: indien Betalen naar Gebruik wordt ingevoerd, verdwijnt mogelijk de motorrijtuigenbelasting als opbrengstenbron voor de provincies. In het model wordt de MRB echter niet stopgezet. De impliciete assumptie is dat een andere opbrengstenbron in de plaats treedt van de MRB, en de hoogte van de opbrengsten op dezelfde manier ontwikkeld als dit bij een continuering van de MRB het geval zou zijn.

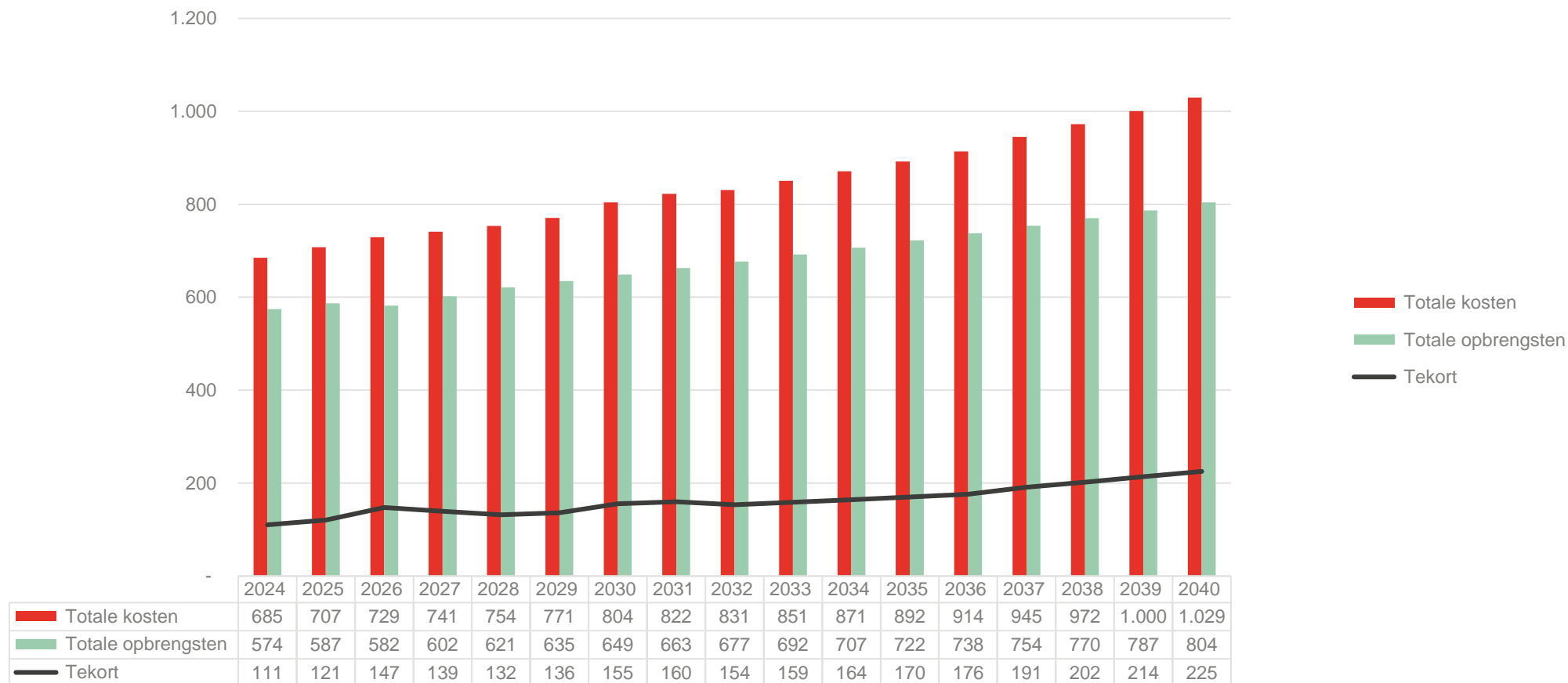
Figuur 1 | Kosten per bron

Figuur 1. Kosten per bron, 2024-2040

De kosten zijn in lopende prijzen en miljoenen euro's weergegeven. Het gaat om de kosten voor de Provincie Utrecht. De aannames die ten grondslag liggen aan de centrale uitkomsten zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

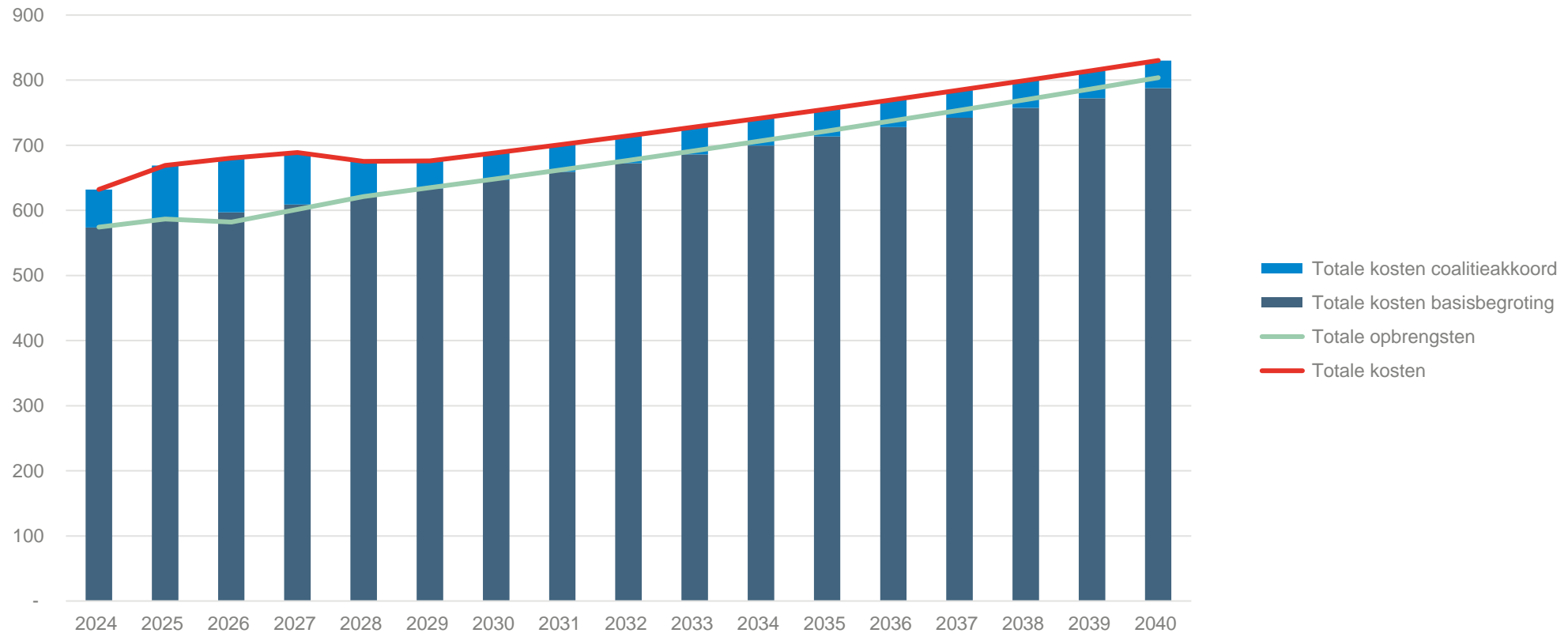
Figuur 2 | Totale kosten versus totale opbrengsten

Figuur 2. Totale kosten, opbrengsten en het tekort, 2024-2040, inclusief Groeispiongopgave

De kosten zijn in lopende prijzen en miljoenen euro's weergegeven. Het gaat om de kosten en opbrengsten voor de Provincie Utrecht. De aannames die ten grondslag liggen aan de centrale uitkomsten zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

Figuur 3 | Totale kosten versus totale opbrengsten (excl. ongedekte Groeispromogopgave)

Figuur 3. Totale kosten, opbrengsten en het tekort, 2024-2040, exclusief Groeispromogopgave

De kosten zijn in lopende prijzen en miljoenen euro's weergegeven. Het gaat om de kosten en opbrengsten voor de Provincie Utrecht. De aannames die ten grondslag liggen aan de centrale uitkomsten zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

ABEL

2. Aanpassingen t.o.v. vorige model

Introductie model 2022 versus model 2024

Model 2022

In 2022 heeft Rebel samen met Twynstra Gudde een validatie uitgevoerd van de Groeisprong 2040. Onderdeel van die validatie was de bouw van een financieel model waarmee de impact van de Groeisprong in kaart kon worden gebracht. Daarbij ging het enerzijds om de impact op de begroting van Provincie Utrecht, en anderzijds om de bredere impact. Het ging dus (ook) om de vraag welke investeringen in totaal gemoeid gaan met de Groeisprong, en hoeveel van deze totale investeringen door welke partij gedekt wordt.

Op het moment dat de validatie werd uitgevoerd, was nog veel onbekend ten aanzien van de invulling van de Groeisprong. Inmiddels is meer bekend, maar zijn er uiteraard nog steeds grote onzekerheden.

Update 2024

Tegen deze achtergrond heeft de provincie aan Rebel gevraagd om een update uit te voeren van het financieel model. Het gebruiksdoel van het model is enigszins verschoven: het gaat nu meer om een integrale beschouwing van de begroting van de provincie (incl. de ontwikkelingen van de inkomsten), en in mindere mate om de totale kosten van de Groeisprong.

In dit hoofdstuk gaan we kort in op de centrale wijzigingen in het model ten opzichte van 2022. We maken een onderscheid tussen structurele aanpassingen en cijfermatige aanpassingen. Voor dat laatste kijken we specifiek naar veranderingen met relatief grote impact.

Baseline

Model 2022

In 2022 is gewerkt met een “baseline” voor de begroting. Het idee was en is dat een deel van de activiteiten die onder de Groeisprong vallen, ook deel uit maken van het “gewone” werk van de provincie.

De baseline is benaderd door per domein (wonen, bereikbaarheid, energie, etc.) te kijken welke kosten de provincie reeds maakt. Dat was een benadering: het bleek onmogelijk om een 1-op-1 aansluiting te vinden, onder andere omdat veel Groeisprong projecten nog niet inhoudelijk ingevuld waren. Anders gezegd: de Groeisprong bestaat voor een kleiner deel uit kosten die altijd al gemaakt worden, en voor een groter deel uit kosten die additioneel zijn. Kort samengevat, was de baseline per domein als volgt:

- Voor wonen werden ca. 6 miljoen euro meegenomen als baseline (materiële kosten en subsidies beleidsdoel 1.3).

- Voor bereikbaarheid was de assumptie dat de Groeisprong kosten volledig additioneel zijn.
- Voor economie en gezondheid zijn ca. 3 miljoen euro meegenomen als baseline (materiële lasten en subsidies, maar niet personeelskosten voor beleidsdoelen 8.1 en 8.4).
- Voor energie(transitie) zijn ca. 6 miljoen euro meegenomen als baseline (materiële lasten en subsidies).
- Voor natuur zijn ca. 12 miljoen euro meegenomen als baseline (materiële lasten en subsidies, maar niet personeelskosten voor beleidsdoel 2.1, gecorrigeerd met opbrengsten); de B&O kosten voor Groen Groeit Mee zijn volledig additioneel.

In totaal zijn zo ca. 27 miljoen euro meegenomen als “Groeisprong equivalent”. Deze aanpak had echter enkele nadelen. Ten eerste suggereerde de aanpak objectiviteit, terwijl er veel discussies gevoerd kunnen

worden over de hoogte van de baseline (en zelfs over het concept zelf). Ten tweede werkte deze aanpak enigszins op het moment kort na de besluitvorming over de Groeisprong, maar werkt het minder goed nu we enkele jaren op weg zijn.

Update 2024

In de update van het model hebben we het concept van de baseline veranderd. We modelleren nu de gehele begroting én de gehele Groeisprong. In het dashboard van het model is een variabele opgenomen die aangepast kan worden. Deze variabele geeft aan hoeveel overlap is tussen de “normale” begroting en de Groeisprong.

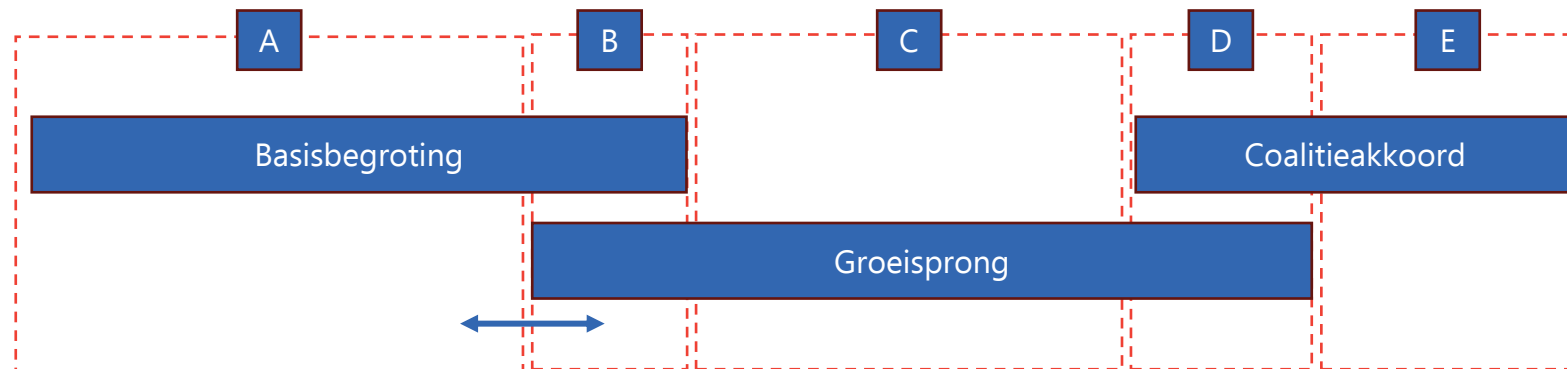
Opbouw model

In de update 2024 is de opbouw van dit model aangepast. In de eerdere versie was de opbouw grofweg: baseline plus extra inzet Groeisprong (zie boven).

In de nieuwe versie zijn er drie onderdelen: de basisbegroting, de afspraken uit het coalitieakkoord en de Groeisprong. Deels overlappen deze onderdelen; de Groeisprong zit deels al in de basisbegroting, en delen van het coalitieakkoord dienen ter dekking van de Groeisprong. Concreet:

- A. Onderdelen van de basisbegroting die geen onderdeel van de Groeisprong uitmaken.
- B. Overlap tussen Groeisprong en basisbegroting. Deze overlap kan in de dashboard van het model variabel worden aangepast.
- C. Zuivere kosten van de Groeisprong.
- D. Kosten van de Groeisprong die al gedekt zijn door afspraken in het coalitieakkoord.
- E. Overige kosten in het coalitieakkoord, waarbij we ervan uitgaan dat deze volledig additioneel zijn ten opzichte van de basisbegroting. In het coalitieakkoord zijn incidentele uitgaven opgenomen voor de jaren 2024-27 en structurele uitgaven die ook na 2027 onderdeel uitmaken van de begroting.

Hiernaast bevat het model in de update 2024 ook de inkomsten van de provincie, waar er eerder alleen een variabele voor de opcenten motorrijtuigenbelasting was.

Uitgaven voor wonen

Model 2022

In 2022 zijn de uitgaven voor wonen ingeschat op basis van de productie. Er is gewerkt met vier variabelen:

- Aantal huizen per jaar: dit aantal was te veranderen met behulp van drie scenario's (bijv. constante productie vs. geleidelijke groei).
- Onrendabele top per woning, in de basis 15k euro per woning.
- Aandeel van de woningen waarbij de provincie een bijdrage levert aan de dekking van de onrendabele top.
- Aandeel van de onrendabele top dat voor deze woningen door de provincie gedekt wordt.

Op basis van gesprekken met de provincie zijn de aannames ingevuld, en zijn de benodigde uitgaven op ca. 18-20 miljoen euro per jaar geschat.

Update 2024

Hoewel de berekening technisch goed werkt en een goede indruk geeft van de benodigde middelen, is ze een minder goede weerspiegeling van de feitelijke werkwijze van de provincie. De provincie dekt namelijk nooit onrendabele toppen, maar stelt zich tot doel om met een selectie van beleidsinstrumenten bij te dragen aan de versnelling van de woningbouw. Dat kunnen bijv. subsidies zijn voor gemeenten om procedures te versnellen, of (hypothetisch) het verstrekken van garanties voor startersleningen.

In de update 2024 is daarom de berekening van de benodigde uitgaven verder naar de achtergrond geschoven. Op basis van een uniforme inschatting van de productie (vast aantal woningen per jaar, dat wel veranderd kan worden) wordt de onrendabele top berekend. Echter, de inzet van de provincie is nu "instrumentgedreven" opgenomen in het model. Daarmee sluit de berekening voor wonen nu 1-op-1 aan bij de berekening voor de andere domeinen.

Cijfermatige aanpassingen met grote impact

Wiel met spaken

In 2022 zijn twee opties voor de grote bereikbaarheidsinvesteringen opgenomen: een realisatie van het Wiel met Spaken als tramoptie, en een realisatie als busoptie. Daarbij was de busoptie vanuit het perspectief van de provincie goedkoper (al was wel een additionele investering van het Rijk in het hoofdwegennet nodig).

Inmiddels is MIRT-Verkenning OV en Wonen verder, en kunnen we overstappen naar één optie voor het Wiel met Spaken, waarbij er feitelijk sprake is van een mix tussen de twee modaliteiten. Daarmee is er geen scenario-analyse meer nodig.

Investering in Stedin

In 2022 is een bedrag van 75 miljoen euro opgenomen voor een mogelijke investering in Stedin. Dit bedrag werkte als verhoging van het weerstandsvermogen door in de begroting. Inmiddels

is duidelijk dat de investering veel lager zal zijn, en dat de verhoging van het weerstandsvermogen, kort gezegd, uit een bestaande reservering bekostigd kan worden. Daarmee valt deze kostenpost nu in het model weg.

Uitkering Provinciefonds

De uitkering uit het provinciefonds was in het eerdere model alleen opgenomen als onderdeel van de (constante) structurele inkomsten. In het nieuwe model is deze uitkering variabel: voor de jaren t/m 2028 wordt uitgegaan van de prognose uit de Decemercirculaire 2023. Voor de jaren vanaf 2029 laten we de uitkering meegroeien met de BBP-ontwikkeling (geschat op 2%). Deze aanname kan worden aangepast.

*3. Doorkijk
aanpassingen
in de komende
jaren*

Voortschrijdend inzicht

Ook in 2024 geldt dat nog veel onbekend is. In de komende jaren kan een en ander in het model verder worden aangepast. Met de kennis van nu zien we al de volgende onderwerpen:

- **Klimaatmitigatie** is op dit moment nog niet meegenomen als onderdeel van de Groeisprong. Wel is al duidelijk dat hiervoor kosten gemaakt moeten worden, met name voor de inrichting van het landschap. Daarbij is echter nog onduidelijk wel deel van die kosten bij de provincie terecht komt, en waar overlap bestaat met opgaven zoals natuurontwikkeling. In de komende jaren zal hier meer over bekend worden.
- De provincie heeft een grote opgave in de ontwikkeling van nieuwe natuur (**Groen Groeit Mee**) én in de **transformatie van het landelijke gebied**. Voor dat laatste zullen bekostigingsbijdragen van het Rijk beschikbaar zijn. De hoogte hiervan is echter nog niet bekend. Ook is nog onduidelijk of en in hoeverre er koppelkansen zijn tussen de twee opgaven.
- Het model bevat nu alleen de bestedingen van de provincie om de Groeisprong opgaven feitelijk te realiseren. Daarbij is echter ook duidelijk dat de provincie de grote opgaven niet kan realiseren met de huidige **organisatie en formatie**. Bijvoorbeeld: het realiseren van natuur voor meer dan 1 miljard euro zal ook voor uitvoeringskosten zorgen. Deze groei van de provinciale organisatie is nu nog niet geraamd in het model, maar zal impact hebben op de begroting.

ABEL

4. Bronnen en basisaannames

Basisaannames inflatie en opbrengsten

In het basisscenario, waarvan de resultaten in deze rapportage zijn gepresenteerd, worden alle basisaannames aangehouden. Deze aannames worden toegelicht in tabel 1, 2 en 3. Tabel 1 geeft de basisaannames met betrekking tot inflatie en de opbrengstenkant van de begroting weer.

Tabel 1. Basisaannames inflatie en ontwikkeling opbrengsten

Onderdeel	Basisaanname	Bron/toelichting
Inflatie	2% per jaar	2% inflatie is de centrale doelstelling van de Europese Centrale Bank. Hoewel de inflatie de afgelopen jaren hoger lag, beweegt deze in recente prognoses dicht tegen de 2% aan komende jaren.
Nominale verandering tarief provinciale opcenten	2% per jaar	In het coalitieakkoord staat dat opcenten geïndexeerd worden. In dat geval wordt hier een percentage gekozen gelijk aan inflatiecijfer. In het basisscenario is dat 2%.
Nominale verandering van opbrengst per opcent	0,6% per jaar	De 0,6% wordt genoemd in Programmabegroting 2024 en is gebaseerd op de landelijke mutatie van de opbrengst per opcent in 2023 t.o.v. 2022. Het is waarschijnlijk dat de groei in opbrengst per opcent doorzet wanneer ook de Groeisprong doorzet (dat leidt namelijk tot meer bewoners en meer auto's in de Provincie Utrecht).
Uitkering provinciefonds t/m 2028	o.b.v. raming	Bron: decembercirculaire 2023
Nominale groei uitkering provinciefonds vanaf 2029	2% per jaar	Gekoppeld aan BBP-groei, waarbij voor BBP-groei is uitgegaan van 2% per jaar.
Nominale verandering overige inkomsten	2% per jaar	Op basis van verwachting dat overige inkomsten (waaronder rente-saldo) zal meestijgen met de inflatie.

Basisaannames Groeisprongopgave

In tabel 2 zijn de basisaannames met betrekking tot de Groeisprongopgave opgenomen.

Tabel 2. Basisaannames Groeisprongopgave

Onderdeel	Basisaaname	Bron/toelichting
Wonen <ul style="list-style-type: none"> - Aantal te bouwen woningen - Te bedienen woningen per jaar door provincie - Bijdrage provincie aan onrendabele top - Onrendabele top per woning 	10.000 per jaar 50% 20% 15.000 euro	De 10.000 woningen per jaar is als doelstelling geformuleerd in de Groeisprong/Coalitieakkoord. De overige aannames worden gebruikt om een inschatting te maken van middelen die de Provincie Utrecht kan inzetten om de woningbouwopgave te stimuleren, zonder dat daarmee wordt geïmpliceerd dat de provincie Utrecht direct onrendabele toppen zou moeten bekostigen.
Bereikbaarheid <ul style="list-style-type: none"> - Aandeel provincie in wiel met spaken - Aandeel provincie in overige regioprojecten - Aandeel provincie in overige subsidieprojecten 	25% 33% 100%	Deze aannames op het gebied van bereikbaarheid zijn onveranderd ten opzichte van het oude model, zie <i>Groeisprong Utrecht 2040: Duurzame invulling en bekostiging van vijf opgaven uit de Omgevingsvisie</i> (p. 46).
Natuur en recreatie <ul style="list-style-type: none"> - Meegroeien van GGM opgave met woningbouw - Aandeel provincie in aanleg Groen Groeit Mee - B&O van Groen Groeit Mee - Aandeel provincie in B&O van Groen Groeit Mee - Proceskosten aanleg Groen Groeit Mee 	10.000 woningen per jaar = volledige GGM-opgave 33% 2% 100% 20% van de totale aanlegkosten	In het model beweegt de totale GGM-opgave evenredig mee met de woningbouw, waarbij wordt aangenomen dat met 10.000 woningen per jaar de volledige GGM-opgave in de Groeisprong wordt meegenomen (bij 9.000 woningen is dat 90%, bij 8.000 woningen 80%, etc.). De totale kosten zijn geraamd in de <i>Groen Groeit Mee Catalogus</i> (versie december 2023). Hier volgt ook de schatting van 20% proceskosten en ongeveer 2% B&O-kosten uit, waarbij deze in het basisscenario volledig ten laste komen van de provincie.
Economie & Gezondheid	Groeisprongopgave volledig ten laste van provincie	
Energie & Klimaat	Groeisprongopgave volledig ten laste van provincie	

Basisaannames overlap basisbegroting met Groeisprong

Zoals eerder toegelicht: in deze update van het model hebben we het concept van de baseline veranderd. We modelleren nu de gehele begroting én de gehele Groeisprong. In het dashboard van het model is een variabele opgenomen die aangepast kan worden. Deze variabele geeft aan hoeveel overlap is tussen de "normale" begroting en de totale Groeisprongopgave ten laste van de Provincie Utrecht.

Als uitgangspunt voor de basisbegroting is de Programmabegroting van 2024 aangehouden. Binnen deze begroting zijn de thema's net anders gedefinieerd dan in de Groeisprong. Allereerst zijn daarom de thema's uit de basisbegroting ingedeeld

naar thema in de Groeisprong. Dat is als volgt gedaan.

- Onderdeel *ruimtelijke ontwikkeling* scharen we onder thema Wonen.
- Onderdelen *bereikbaarheid (excl. OV)* en *bereikbaarheid (OV)* scharen we onder thema Bereikbaarheid.
- Onderdeel *economie* scharen we onder thema Economie & Gezondheid.
- Onderdelen *bodem, water en milieu* en *energietransitie* scharen we onder thema Energie & Klimaat.

- Onderdeel *landelijk gebied* scharen we onder thema Natuur & Recreatie.

De overige onderdelen in de programmabegroting (*cultuur en erfgoed, bestuur en bedrijfsvoering*) scharen we niet onder een van de Groeisprongthema's.

Welk deel van de basisbegroting 2024 overlapt met de Groeisprongopgave? oor elk thema is in overleg met de provincie een basisaanname gekozen. Uitgangspunt daarbij vormde de overlap die in 2022 is geconstateerd. Het model biedt de mogelijkheid om de percentages eenvoudig aan te passen

Tabel 3. Basisaannames overlap basisbegroting met Groeisprong

Onderdeel	Basisaanname
Wonen	35% overlap
Bereikbaarheid	0% overlap
Economie & Gezondheid	15% overlap
Energie & Klimaat	20% overlap
Natuur & Recreatie	15% overlap

Kosteninschattingen Groeispromg en verwerking coalitieakkoord

Update kosten van Groeispromg

De Groeispromg bestaat uit een vijftal thema's die verder zijn uitsplitst in verschillende onderdelen. Deze onderdelen zijn uiteengezet in de originele rapportage *Groeispromg Utrecht 2040: Duurzame invulling en bekostiging van vijf opgaven uit de Omgevingsvisie*. Bij het opstellen van voorliggende update van het model zijn, naast de eerder benoemde wijzigingen, de hoogte van de kosten per onderdeel geüpdatet waar nodig. Deze update is gedaan op basis van verschillende gesprekken met medewerkers van de Provincie Utrecht. Nieuwe cijfers zijn opgenomen in het Excelmodel in de sheet 'InRow'. In deze zogenaamde inputsheet is voor elk jaar, 2024-2040, een kosteninschatting per onderdeel opgenomen.

Verwerking coalitieakkoord

Voor de financiële vertaling van de afspraken in het coalitieakkoord is allereerst gebruik gemaakt van de

financiële paragraaf in het coalitieakkoord (Coalitieakkoord 2023-2027, *Aan de slag voor Utrecht*, p. 31). Deze financiële paragraaf geeft een totaalbeeld op hoofdlijnen. De verdere uitsplitsing, bijvoorbeeld naar de verschillende onderdelen van de Groeispromg en naar kosten per jaartal, is gedaan op basis van aanvullende informatie in de *2de begrotingswijziging 2024, verwerking coalitieakkoord* (versie van 9 november 2023).

Waar nodig is tijdens gesprekken met betrokkenen van de provincie Utrecht verdere verduidelijking gevraagd over de inhoud van bepaalde kostenposten in het coalitieakkoord. Samen met de informatie uit eerder genoemde documenten kon op basis hiervan worden ingeschat welke onderdelen overlappen met de Groeispromg opgave (en in welke mate) en welke onderdelen aanvullend waren op zowel de basisbegroting als de Groeispromg-opgave. Details en exacte cijfers van deze indeling zijn te vinden in het Excelmodel (sheet 'InRow').

5. Werken met het Excelmodel

Het Excelmodel in meer detail

De FAST-methode

De FAST-modelleringsstandaard is een reeks richtlijnen waarmee financiële modellen in Excel kunnen worden opgebouwd. Het model voor de Provincie Utrecht is grotendeels via deze methode opgesteld. FAST staat daarbij voor *flexible, appropriate, structured* en *transparent*. In de basis gaat het om een eenduidige manier om een financieel model op te bouwen, waarbij verschillende sheets en berekeningen in de sheets op eenzelfde manier gestructureerd zijn. Meer informatie over de FAST-methode is te vinden via fast-standard.org.

Opbouw Excelsheet

Het Excelmodel is opgebouwd uit een aantal toelichtende sheets (disclaimer, toelichting en filosofie model) en de volgende modelsheets:

- **Dashboard:** Bevat een overzicht van de belangrijkste aannames (inputs die de gebruiker kan aanpassen) en outputs in de vorm van grafieken die kosten en opbrengsten in beeld brengen.
- **Check:** Controleert of en in welke jaren de Groeisprongmiddelen uit de basisbegroting + coalitieakkoord samen groter zijn dan de ongedekte Groeisprong-opgave. De jaren waarin dit het geval is worden rood gemarkeerd. In de basis werkt het model ook met deze 'foutmelding', omdat het model zo is gebouwd dat er geen 'negatieve' ongedekte Groeisprong-opgave kan zijn: in dat geval wordt er een correctie gedaan door het negatieve getal naar 0 bij te stellen. Echter 'verdwijnen' deze overgebleven middelen op deze manier uit het model. Met de Check-sheet kan oog worden gehouden op de hoogte van deze middelen en op welke jaren de foutmelding betrekking heeft.
- **Calc:** Bevat de berekening van kosten en opbrengsten, onderverdeeld naar kosten basisbegroting, Groeisprong en coalitieakkoord (en rekening houdend met overlap daartussen). De Calc sheet put daarbij uit informatie afkomstig uit de gekozen aannames in het dashboard en de 'hard coded' input zoals gepresenteerd in InputCol en InputRow.
- **Time:** Bevat de informatie over de tijdsperiode waarop dit model betrekking heeft, hier: 2024-2040.
- **InputCol:** Bevat een overzicht van de aannames zoals gekozen in het dashboard, aangevuld met enkele secundaire aannames en indelingen (bijvoorbeeld de indeling van onderdelen in de Programmabegroting naar Groeisprongthema's, zoals toegelicht op pagina 21). Deze aantallen worden gebruikt in de berekeningen in de Calc sheet.
- **InputRow:** Bevat een overzicht van de aangeleverde gegevens ('hard coded') en gehanteerde aannames in de verdeling. Het gaat hier bijvoorbeeld om de geüpdatet kostenschattingen van de verschillende onderdelen uit de Groeisprong en om de middelen uit het coalitieakkoord die per jaar en per onderdeel in beeld zijn gebracht. Deze aantallen worden gebruikt in de berekeningen in de Calc sheet.

Het Excelmodel gebruiken

Gebruikerstips

Zonder hierbij volledig te zijn, geven we de gebruiker een aantal tips mee in het gebruik van het model:

- Aanpassingen dienen enkel te worden gedaan in zogenaamde input cellen. Deze cellen zijn lichtgeel gearceerd. In deze cellen kunnen wijzigingen worden gedaan zonder dat dit de werking van het model verstoort.
- Blauwe tekst betekent dat de cel/rij wordt geïmporteerd vanuit een ander werkblad. Door dubbel te klikken op deze tekst, kom je bij de bron van de gegevens uit. Zo kan eenvoudig van de Calc sheet naar bijvoorbeeld de inputsheets worden genavigeerd.
- Rode tekst betekent dat de cel wordt geëxporteerd naar een ander werkblad. Rode tekst zie je veel terug in de inputsheet InRow bijvoorbeeld, omdat deze input gebruikt wordt in de Calc sheet.

Scenario- en gevoeligheidsanalyses

Het Excelmodel is zo opgebouwd dat eenvoudig een scenarioanalyse kan worden gedaan. Hoe hoog vallen de kosten uit als de gemiddelde inflatie niet 2% maar 3% is? Hoe ziet onze begroting eruit als de provincie *geen* extra middelen beschikbaar maakt voor de Groeispromog- opgave? En wat gebeurt er met het saldo van de begroting als het opcententariaf sneller stijgt dan de inflatie? De belangrijkste aannames van het model zijn weergegeven in het dashboard. Deze aannames (in de lichtgeel gearceerde cellen) kunnen worden aangepast door de gebruiker, waarnaar het model automatisch de nieuwe uitkomsten berekent.

Het voordeel daarvan is dat er vele mogelijke toekomstbeelden kunnen worden berekend. Een beeld presenteren aan de hand van een groot aantal verschillende uitkomsten en scenario's blijkt in de regel echter lastig. Daarom zijn in deze rapportage enkel de resultaten van het basisscenario gepresenteerd. De belangrijkste aannames bij dit scenario zijn in hoofdstuk 4 toegelicht.